

Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Департамент науки і освіти Харківської обласної військової адміністрації
Національна академія педагогічних наук України
Північно-Східний науковий центр Національної академії наук
України і Міністерства освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (Україна),
кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби (Україна)
Кардіфський університет Метрополітан (Велика Британія)
Вестмінстерський університет (Велика Британія)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (Китайська Народна Республіка)
Університет імені Неджметтіна Ербакана (Туреччина)
Інститут публічного адміністрування при Університеті Миколаса Ромеріса (Литва)
Центр музично-освітньої майстерності (Париж, Франція)

МАТЕРІАЛИ

**VII Міжнародної науково-практичної конференції
«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ
ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»
«PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEMS OF
HIGHER AND SECONDARY EDUCATION IN THE CONDITIONS
OF MODERN CHALLENGES: THEORY AND PRACTICE»
(м. Харків, 16 – 18 березня 2023 року)**

**Харків
2023**

Костенко О. В.	
Історія понять серед суміжних методологій у німецькому соціально-науковому дискурсі. Висновки для історико-педагогічних досліджень.....	71
Курило В. А.	
Визначення поняття інфомедійної грамотності в працях вітчизняних науковців	74
Курило В. С., Караман О. Л.	
Критичне мислення як засіб інформаційно-психологічної безпеки особистості...	75
Ланін В. В.	
Провіденціалізм як головна ідея виховання в педагогічній думці XI–XVIII століть.....	79
Литвин А. Ф.	
Методологічні аспекти професійної освіти в Україні.....	81
Лі Юньсяо, Ляо Цайчжі	
Огляд посттравматичних стресових розладів, спричинених COVID-19, у представників різних професій.....	83
Лупаренко С. Є., Кабанська Г. А.	
Історико-педагогічний підхід до дослідження питань дитинства.....	87
Лу Сюй	
Дитяча періодика: термінологічне поле досліджуваної проблеми.....	90
Лю Генчень	
Пісня як засіб навчання дітей китайської мови.....	93
Марчук В. В., Хом'як О. А.	
Мотиваційно-ціннісний компонент ціннісних орієнтацій студентів.....	95
Матвєєва О. О.	
Формування національної ідентичності студентів музичних спеціальностей.....	97
Нелін Є. В.	
Криза історико-педагогічних розвідок як предтеча оновлення методології сучасних досліджень.....	100
Онацький В. М.	
Особливості організації онлайн-опитувань у педагогічних дослідженнях.....	104
Островська К. В., Бортник К. В.	
Ідейно-патріотичний потенціал вокально-хореографічної сюїти Б. Колногузенка «Засвіт встали козаченьки».....	105
Пашков В. М.	
Правове регулювання медичного туризму в ФРН.....	107
Петренко О. Б., Шеремет Н. М.	
Дефініція поняття «розвиток вищої педагогічної освіти»: сучасне трактування...	110
Попова О. В.	
Методологічні підходи до впровадження інновацій в освітню практику.....	112
Ткачов С. І., Ткачова Н. О., Ткачов А. С.	
Застосування agile-методології в управлінні освітніми проєктами майбутніх учителів.....	115

взаємодії), інноваційних форм, методів і технологій освіти, критеріїв її якості, що, у свою чергу, вимагає диверсифікації управління.

Пракселогічний підхід установлює норми, принципи та закони ефективної інноваційної діяльності, продуктивної роботи педагога, спрямованої на забезпечення ефективності інноваційних процесів. Указаний підхід передбачає підготовку педагога до інноваційної діяльності, а також ретельну підготовку впровадження інновацій в освітній процес, що передбачає планування, проектування, безпосередню реалізацію та аналіз результатів нововведення.

Список використаних джерел

1. Коновальчук І. І. Теорія і технологія реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах : Монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 464 с. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/187726599.pdf>
2. Наукові підходи до педагогічних досліджень: колективна монографія / За заг. ред. докт. пед. наук, проф., чл.-кор. НАПН України В. І. Лозової. Х. : Вид-во Віровець А. П. «Апостроф», 2012. Харків, 2012. 348 с.
3. Попова О. В. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у XX столітті / ХДПУ ім. Г. С. Сковороди : монографія. Харків : «ОВС», 2001. 256 с.
4. Попова О. В., Пономарьова Г. Ф., Петриченко Л. О. Основи педагогічної інноватики : навч. посіб. Харків, 2009. 192 с.
5. Шапран О. І., Шапран Ю. П. Створення інноваційного освітнього середовища в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя. URL : <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2010-09/10soitpt.pdf>
6. Швець Д. Є. Партисипаторна модель управління в системі вищої освіти. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2015. № 63. С. 249-256.

ЗАСТОСУВАННЯ AGILE-МЕТОДОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ОСВІТНІМИ ПРОЄКТАМИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Ткачов С. І.

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та психології,
Харківська державна академія фізичної культури,
м. Харків, Україна

Ткачова Н. О.

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

Ткачов А. С.

доктор педагогічних наук, професор,
доцент кафедри початкової і професійної освіти,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

Для відображення динамічної змінності сучасної реальності, в якій складно робити будь-які прогнози, ученими було введено в науковий обіг поняття «VUCA-світ», де VUCA є англомовною аббревіатурою від слів: *volatility* – нестабільність, *uncertainty* – невизначеність, *complexity* – складність та *ambiguity* – неоднозначність. Для забезпечення підготовки випускників закладів освіти до успішної життєдіяльності в такому світі викладачі мають приділяти значну увагу формуванню в кожного суб'єкта навчання критичного мислення, здатності оперативно й адекватно реагувати на зміни в навколишньому просторі, умінь ефективно взаємодіяти з іншими людьми на засадах прояву взаємоповаги і толерантності.

Особливо важливим це питання є для педагогічної освіти, адже саме вчителі виконують провідну роль у навчанні й вихованні дітей та учнівської молоді, моделюючи образ наступних поколінь і переважаючих у майбутньому суспільстві цінностей. У свою чергу, професійна підготовка педагогів нової формації вимагає пошуку та впровадження принципово нових методів і форм їхнього навчання. У цьому плані значний дидактичний потенціал мають освітні проекти, що виконуються на основі застосування agile-методології.

Уточнимо, що під поняттям «agile» розуміють не єдиний, а ціле сімейство підходів до організації проєктної роботи суб'єктів навчання. Причому цей феномен визначає не конкретні практики, а основні принципи та цінності створення проєкту. Так, Дж. Вайнштейн зазначає, що основні принципи agile-навчання проголошують зверхність: унікальних індивідуальностей та їхньої взаємодії над лекціями й підручниками; прикладних знань над складанням іспитів; спільного проєктування над виконанням стандартизованої навчальної програми [5]. Отже, ідеться про те, що педагог має виконувати роль мотиватора до навчання та коуча, осмислене навчання та взаємодія важливіше за формальні тексти та трансляцію їх змісту, а продемонстрована в діяльності готовність майбутнього фахівця до різнопланових позитивних змін важливіша за високі досягнення, визначені під час проходження формалізованих процедур оцінювання.

На платформі L-EAF серед основних принципів еджайл-менеджменту в галузі освіти визначено такі: найвищим пріоритетом в освітньому процесі є задоволення індивідуальних інтересів кожного студента завдяки гнучкій та адаптивній навчальній програмі й накопичення ним якісного досвіду навчання; у випадку зміни освітніх переваг можливість внесення учасниками проєктної діяльності змін в її організацію та зміст навіть наприкінці роботи, що забезпечує її гнучкість; віддання переваги в управлінні проєктами коротким термінам для формулювання поточних робочих рішень; забезпечення злагодженої співпраці викладачів та інших працівників закладу освіти зі студентами протягом усього терміну їхнього навчання; створення сприятливих умов для роботи всіх здобувачів освіти й особливо вмотивованих майбутніх фахівців, розбудова освітнього середовища, що сприяє досягненню ними персональних цілей, надання дієвої педагогічної підтримки кожній особистості; активне залучення кожного студента до бесід і співпраці з іншими учасниками освітнього процесу;

забезпечення якісного змісту освіти; прояв викладачами постійної уваги до питання покращення освіти та забезпечення педагогічної підтримки здобувачів освіти; орієнтація на простоту роботи, що уособлює мистецтво максимізувати виконавцями обсяг зробленої роботи; створення навчальних програм і всіх педагогічних систем у межах освітнього процесу відбувається з позиції самоорганізованих команд освітян; регулярне залучення команди через невеликі проміжки часу до рефлексії спільної результатів власної діяльності і міркувань над тим, як її удосконалити [4].

Енді Хон і Вай Чун у своїй праці визначали такі принципи agile-методології у проєктній діяльності студентів:

1) гнучкість (здатність педагога швидко адаптуватися до ситуації, змінювати темп роботи чи структуру курсу на основі врахування індивідуальних потреб, інтересів та здібностей студентів. Водночас agile забезпечує самоадаптивність процесів викладання й навчання, тобто максимально пристосовує проєктну діяльність до конкретних навчальних потреб його суб'єктів, підтримуючи високий рівень спілкування, взаємодії та зворотного зв'язку між учасниками освітнього процесу);

2) екстремальність (спонукає педагога до оперативного реагування на зміну потреб і прагнень здобувачів освіти під час створення проєкту з можливістю внесення кардинальних змін у свою діяльність на різних етапах її здійснення, що забезпечується завдяки відкритому й щирому спілкуванню між усіма учасниками освітнього процесу, установлення дієвого зворотного зв'язку між ними, прояву взаємоповаги та сміливості);

3) незалежність (ідеться про необхідність забезпечення в проєктній діяльності студентами не тільки вивчення змісту курсу, але й навчання їх здійсненню самого процесу навчання, що дає можливість поступово знижувати роль учителя як організатора цього процесу. Реалізація agile-методології у проєктній діяльності сприяє зростанню у студентів з кожною ітерацією в циклі викладання/навчання впевненості у своїх силах щодо здійснення самоосвіти, а це є необхідною передумовою для здійснення навчання протягом усього життя як важливої вимоги сьогодення [2, с. 12, 13].

У дослідженні визначено, що характерними ознаками agile-навчання є такі:

1) автономність (немає єдиного центрального органу для прийняття рішень), адаптивність (учасники динамічно пристосовуються за потреби до виконання різних ролей для розв'язання проблем та покращення продуктивності діяльності); підзвітність (команда спільно несе відповідальність за результати, а члени несуть відповідальність один за одного за результати), самоорганізованість (створення, відтворення, удосконалення організації складної динамічної системи) проєктної роботи команди;

2) циклічна робота над проєктом (ітеративність) (передбачає повторення циклу розробки цільового продукту діяльності, причому кожний етап реалізується повністю з урахуванням нових зауважень і поправок, а не просто виправляються допущені помилки);

3) візуалізація процесу виконання проєкту (наочне представлення її поточних та кінцевих результатів досягнення поставлених завдань на так званій agile-дошці у вигляді трьох стовпців: «зробити», «у роботі», «виконано»);

4) інформаційна відкритість та володіння учасниками загальним обсягом знань (досягається завдяки залученню студентів до спільної навчальної діяльності та взаємонавчання);

5) вирішальна роль зворотного зв'язку на кожному етапі роботи над проєктом шляхом групового обговорення її поточних результатів за участю викладача [1; 3].

Як засвідчують результати аналізу наукової літератури та власного досвіду викладацької діяльності, застосування agile-методології в управлінні освітніми проєктами майбутніх учителів дійсно дає змогу підвищити ефективність їхньої освітньої діяльності. Здійснення agile-навчання передбачає, що після поділу студентів на малі групи кожна з них отримує певне проєктне завдання. Його виконання має виконуватися згідно із сформульованими принципами та з урахуванням характерних ознак зазначеної методології. Зокрема, на відміну від традиційного способу проєктної діяльності, така модель навчання передбачає не поетапне розроблення проєкту, а цілісне його виконання з різним ступенем деталізації. Це схоже на процедуру малювання рисунку: спочатку створюють ескіз, а потім поступово ретельно вимальовують кожную його частину. Упродовж виконання проєкту кожний учасник тісно взаємодіє з рештою членів групи, причому наприкінці кожного циклу відбувається групова оцінка стану виконаного проєкту з відображенням результатів у стовпцях agile-дошки. Застосування agile-методології в управлінні освітніми проєктами майбутніх учителів сприяє формуванню в них таких професійно важливих якостей, як креативність, рефлексивність, емпатійність, організованість, комунікабельність тощо.

Перспективи подальшого дослідження проблеми вбачаємо у вивченні досвіду застосування agile-методології в управлінні освітніми проєктами майбутніх учителів у вищій школі в різних країнах. Ці доробки можна творчо застосувати в освітньому процесі вітчизняних закладів вищої педагогічної освіти.

Список використаних джерел

1. Aditya G. Self-organizing Teams- Keystone To Success in an Agile Environment. URL : <https://www.srijan.net/resources/blog/self-organizing-teams-keystone-to-success-in-an-agile-environment>.

2. Andy Hon, Wai Chu (2004). The Agile Teaching/Learning Methodology and its e-Learning Platform. Lecture Notes. Computer Science. *Advances in Web-Based Learning*. Vol. 3143. Springer-Verlag Heidelberg, pp. 11-18.

3. Korsten O. Learning Agility: what it is and how to assess it. URL : <https://harver.com/blog/learning-agility/>

4. The educational agility principles / L-EAF: Learning – Educational agility framework. URL: <https://www.l-eaf.org/principles>.

5. Weinstein J. A Manifesto for Agile Education. URL : <https://medium.com/notosh/a-manifesto-for-agile-education-51afdf4a1690>